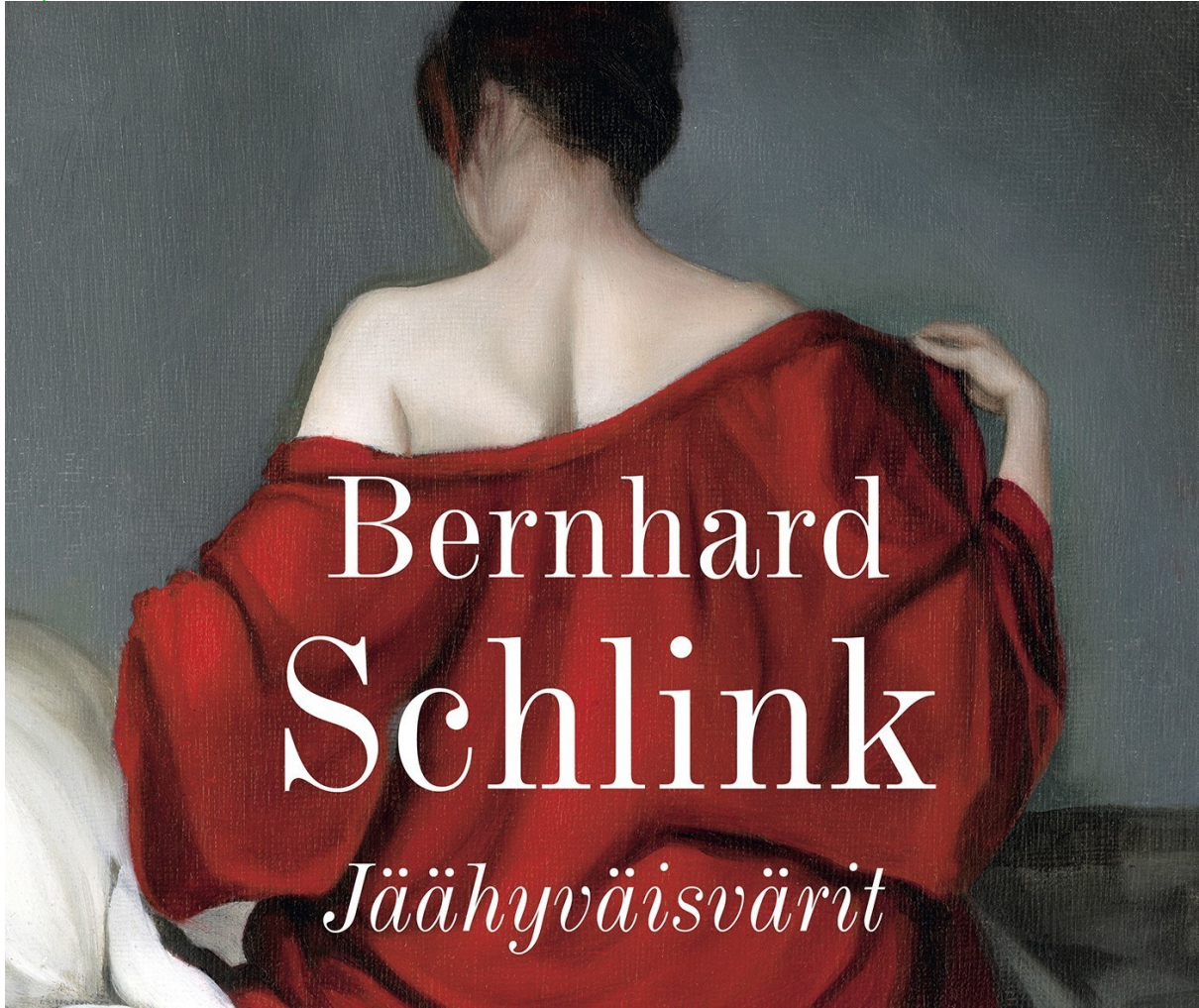

Bernhard Schlink: Jäähyväisvärit

[PM/30 ADMIN](#)

Elämä jättää jälkiä – RIITTA VAISMAA (8.4.2022)

"Kuolleita kaikki – naiset joita rakastin, ystävät, veli ja sisaret ja tietenkin vanhemmat, tädit, sedät. Olin heidän hautajaisissaan, vuosia sitten useinkin, koska silloin kuoli minua edeltänyt sukupolvi, sitten vain harvoin ja viime vuosina taas usein, koska nyt kuolee minun sukupolveni." Bernhard Schlinkin (s. 1944) katse on hienostuneen herkkävaistoisessa ja viisaassa novellikokoelmassa *Jäähyväisvärit* pääosin menneessä. Novellien päähenkilöt, milloin minä-, milloin kaikkietävät kertojat, ovat koko lailla kirjailijan itsensä ikäisiä. Kaikkiin on elämä jo jättänyt jälkiään. Kukaan ei esim. elä ensimmäisessä avioliitossaan.

Olen aina lukenut mielelläni Schlinkin teoksia, etenkin Oili Suomisen taitavia suomennoksia. Hämmästyin *Jäähyväisvärien* kriitikoilta saamia arvioita. *Etelä-Suomen Sanomien* otsikko väittää novellien kertovan ikävyyttävästi vanhenemisestä ja kaipuusta, ja *Keskisuomalaisen* otsikoija moittii Schlinkin lähestymistapaa umpiporvarilliseksi. *Suomen*

Kuvalehden kriitikolta *Jäähyväisvärit* saavat oivaltavaa tulkintaa, mutta tämäkin väittää kerronnan olevan osittain apaattisen selostavaa. Olen eri mieltä. Toki Schlinkin henkilöt ovat hyvin toimeentulevia ja elävät porvarillista elämää. Ei se kuitenkaan tee taitavista novelleista tylsiä. Tyyllilaji on varmasti tarkkaan harkittu ja sopii Schlinkin teemoihin. Ilman muuta hän kirjoittaa oman ikäpolvensa edustajien tunnoista.

Nostalgia leimaa lähes kaikkia yhdeksää novellia. Vanhenevan miehen ja joskus naisenkin puhe on useimmiten haikeaa, välistä myös vihaista ja joskus katkeraakin. Schlinkin novellien keskeisin teema muistojen lisäksi on monelta kantilta pohdittava syyllisyys. Sen rinnalle nousee myös anteeksianto niin itselle kuin muillekin, tai jos ei anteeksianto niin ainakin unohtaminen. Hyvitys ei tunnu yhtä keskeiseltä kuin joissakin muissa kirjailijan teoksissa, ellei sitten anteeksianto ole myös hyvitys.

Rakkaus ja siinä pettyminen kuuluu moniin novelleihin. Usein rakkaus on onnettomasti päättynyt tai täyttymistä vaille jäänyt. *Jäähyväisvärit* lopettava novelli Vuosijuhla nostaa esiin uuden rakkauden, joka on syttynyt vanhenevan miehen ja nuoren naisen välille. Siinä voi nähdä muista novelleista poiketen toiveikkuutta, johon Schlink tosin siihenkin saa punotuksi haikeuden, kun mies ymmärtää, ettei onni voi kestää pitkään.

Schlinkin teoksilta osaa jo odottaa Saksan menneisyyden pohdintaa. *Jäähyväisväreissä* yllättäen vain yhdessä novellissa tulevat esiin DDR:n aikaiset tapahtumat ja eri sukupolvien suhtautuminen menneeseen. Nuoren sukupolven edustaja haluaa tietää kaiken, tutkia isänsä ja samalla väistämättä myös novellin päähenkilön tiedot Stasin arkistoista päinvastaisesta lupauksestaan huolimatta.

Nuori ja vanheneva ihminen katselevat elämäänsä ja historiallisia tekoja eri valossa. DDR:n ajan elänyt päähenkilö ehkä kaunistelee ja puolustelee menneitä ja erityisesti omia tekemisiään, mutta koko *Jäähyväisvärit* kattavaa syyllisyyden teemaa novelli avaa kiinnostavasti.

Jäähyväisvärit on yksilöiden elämän ja päätösten kuvausta, ei yhteiskunnallinen teos. Silti mm. elämän ja kuoleman teemaan Schlink nostaa myös yleisessä keskustelussa olevan ja yleisinhimillisen puolen. Novellissa Daniel, my Brother päähenkilön veli ja hyvin sairas käly tekevät kaksoisitsemurhan. Kun eutanasia ei ole laillista, he päätyvät kaikkia läheisiä eri tavoin ravistelemaan ratkaisuun, jonka oikeutusta novelli monipuolisesti valottaa.

Jäähyväisvärien novelleista ehkä taitavin ja lähimmäs nykyaikaa tuleva on Rakas tytär. Siinä mies ja nainen solmivat uuden liiton. Uuteen perheeseen tulee myös vaimon tytär. Miehen suhde tyttöön on tytön eri ikävaiheissa lämmin ja läheinen. Tytöstä kasvaa lesbo, joka on puolisonsa kanssa yrittänyt eri keinoin saada lasta. Kun hedelmöitykset eivät onnistu, tyttö hankkiutuu raskaaksi isäpuolensa avulla. Miehen mielestä yhdyntä tapahtuu olosuhteissa, jossa hän ei tiedä, rakastelevansa

tytärpuolensa kanssa. Kuka tietää ja mitä, jää kiehtovasti avoimeksi. *Jäähyväsvärien* syyllisyyteemaan Rakas tytär istuu puhuttelevasti.

Bernhard Schlink on juristi ja oikeustieteen professori. Vuodesta 1987 alkaen hän on julkaissut yli tusinan romaaneja ja novellikokoelmia. Tunnetuin lienee romaani *Lukija* (1998), jonka filmatisointi on tuonut teokselle paljon kiittävää näkyvyyttä. Muut suomennetut teokset ovat romaanit *Kotiinpaluu* (2008) ja *Viikonloppu* (2010) sekä novellikokoelma *Neuvoton sukupolvi* (2001).

Bernhard Schlink: *Jäähyväsvärit* (Abschiedsfarben). Suom. Oili Suominen. WSOY 2022. 244 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko